

MIHAIL SADOVEANU

Hanu Ancuței

EDITURA
ASA

ACTIVITATEA POLITICĂ

- Senator 1926 – 1940
- Președintele Senatului 18 iunie 1931 – 10 iunie 1932
- Deputat 1946 – 1948 al Blocul Partidelor Democratice
- împreună cu compozitorul George Enescu care a fost deputat de Dorohoi.
- Președintele Adunării Deputaților 5 dec. 1946 – 24 feb. 1948
- Vicepreședinte al Prezidiului Provizoriu al republicii Populare Române între lunile 30 dec. 1947 – 12 apr. 1948
- Membru al Marii adunări Naționale 1948 – 1961

- Din 1948 și pînă la moarte Mihail Sadoveanu nu a detinut nici o funcție politică de răspundere.
- Vicepreședinte în *Comisia de Regență* numită de Dr. Petru Groza **Prezidiul Provizoriu al Republicii Populare Române**. Prezidiu care s-a autodizolvat la data de **13 aprilie 1948**. Condiția a fost pusă la înființarea lui!
- De la această dată și pînă la decesul lui în anul 1961, Mihail Sadoveanu a rămas simplu membru al M.A.N, fără să aibă o funcție de răspundere politică

ARHIVELE NAȚIONALE ALE ROMANIEI

Colectia 53 Nr. Inventar: 3245/Dosar L/97

Dosare de partid ale membrilor de partid care au încetat din viață.

Concluzia cercetatorului Ion Popescu la data de 02.02.2011:

**-Data încadrării în PMR, a lui Mihail Sadoveanu
situație incertă/nu se poate dovedi. (n.a.)**

În Dosarul de Cadre a P.M.R. **Dosar L/97**, Mihail Sadoveanu are și un denunț deoarece a scris o scrisoare de recomandare pentru a ajuta pe cineva. Lucru pe care

Mihail Sadoveanu îl făcea frecvent, cînd se putea.

Mihail Sadoveanu nu a făcut parte din P.M.R.

Cuprins

Iapa lui Vodă.....	5
Haralambie	15
Balaurul	25
Fântâna dintre plopi	38
Cealaltă Ancuță.....	58
Județ al sărmanilor	74
Negustor lipscan.....	86
Orb sărac.....	101
Istorisirea Zahariei Fântânarul	113

Art Director și Grafică: Dan Herford
Lector: Smaranda Caterina Herfurt
Coperta: Dan Herford

Lucrare executată la R. A. Monitorul Oficial

© Editura Mihail Sadoveanu, 2018

info@mihailsadoveanu.com
www.mihailsadoveanu.com

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SADOVEANU, MIHAIL

Hanu Ancuței / Mihail Sadoveanu. - București :
Editura Mihail Sadoveanu, 2016
ISBN 978-606-93355-1-2

Intr-o toamnă aurie am auzit multe povești la Hanul Ancuței. Dar asta s-a întâmplat într-o depărtată vreme, demult, în anul când au căzut de Sântilie ploii năprasnice și spuneau oamenii că ar fi văzut balaur negru în nouri, deasupra puhoaielor Moldovei. Iar niște păsări cum nu s-au mai pomenit s-au involburat pe furtună, vâslind spre răsărit; și moș Leonte, cercetând în cartea lui de

zodii și tâlmăcind semnele lui Iraclie-Împărat, a dovedit cum că acele păsări cu penele ca bruma s-au ridicat rătăcite din ostroavele de la marginea lumii și arată veste de război între împărați și bielșug la vița de vie.

Apoi într-adevăr, Împăratul-Alb și-a ridicat muscalii lui împotriva limbilor păgâne, și, ca să se împlinească zodiile, a dăruit Dumnezeu rod în podgoriile din Țara-de-Jos de nu mai aveau vierii unde să puie mustul. Și-au pornit din părțile noastre căraușii ca s-aducă vin spre munte, și-atuncea a fost la Hanul Ancuței vremea petrecerilor și a poveștilor.

Taberele de cară nu se mai istoveau. Lăutarii cântau fără oprire. Când cădeau unii, doborâți de trudă și de vin, se ridicau alții de prin cotloanele hanului.

Ș-atâtea oale au fărâmat băutorii, de s-au crucit doi ani muierile care se duceau la târg la Roman. Și, la focuri, oameni încercați și meșteri frigeau hartane de berbeci și de viței, ori pâr pâleau clean și mreană din Moldova. Iar Ancuța cea tânără, tot ca mă-sa de sprâncenată și de vicleană, umbla ca un spiriduş încolo și-ncoace, rumână la obraji, cu catrința-n brâu și cu mânicile suflecate: împărțea vin și mâncări, râsete și vorbe bune.

Trebuie să știți dumneavoastră că hanul acela al Ancuței nu era han, era cetate. Avea niște ziduri groase de ici până colo, și niște porți ferecate cum n-am văzut de zilele mele. În cuprinsul lui se puteau oploși oameni, vite și căruțe și nici habar n-aveau dinspre partea hoților...

La vremea de care vorbesc, era însă pace în țară și între oameni bună-voire. Porțile stăteau deschise ca la Domnie. Și prin ele, în zile line de toamnă, puteai vedea valea Moldovei cât bătea ochiul și păcelele munților pe păduri de brad până la Ceahlău și Halăuca. Iar după ce se cufunda soarele înspre tărâmul celălalt și toate ale depărtării se ștergeau și lunecau în

tainice neguri, – focurile luminau zidurile de piatră, gurile negre ale ușilor și ferestrelor zăbrebite. Contenea câte un răstimp viersul lăutarilor, și porneau poveștile...

Stătea stâlپ acolo, în acele zile grase și vesele, un răzeș străin, care mie îmi era drag foarte. Închina oala cătră toate obrazele, asculta cu ochii duși cântecele lăutarilor și se lua la întrecere până și cu moș Leonte la tâlcuirea tuturor lucrurilor de pe lumea asta... Era un om nalt, cărunț, cu fața uscată și adânc brăzdată. În jurul mustății tușinate și la coada ochilor mititei, pielea era scrijelată în crețuri mărunte și nenumărate. Ochiul lui era aprig și neguros, obrazul cu mustață tușinată părea că râde cu tristeță.

Îl chema Ioniță comisul. Dumnealui Ioniță comisul avea o pungă destul de grea în chimir, sub straiiele de șiac sur. Și venise călare pe un cal vrednic de mirare. Era calul din poveste, înainte de a mânca tipsia cu jar. Numai pielea și ciolanele! Un cal roib, pintenog de trei picioare, cu șaua naltă pe dânsul, neclintit într-un dos de părete, cu mănunchiul de ogrinji sub bot...

„Eu aici îs trecător... cuvânta, cu oala în mână, dumnealui Ioniță comisul; eu încalec și pornesc în lumea mea... Roibu' meu îi totdeauna gata, cu șaua pe el... Cal ca mine n-are nimeni... Încalec, îmi plesnesc căciula pe-o ureche și mă duc, nici nu-mi pasă...”

De dus însă nu se ducea. Stătea cu noi.

— Într-adevăr... îi răspunse într-un rând moș Leonte; cal ca al dumitale nu se găsește să umbli nouă ani, la toți împărații pământului! Numai pielea lui câte parale face! Când mă gândesc, m-apucă groaza...

— Să știi dumneata, prietine Leonte! strigă răzeșul zbârlin-du-și mustața tușinată. Asemenea cal uscat și tare nu știe de nevoie nici de trudă. La mâncare se uită numai c-un ochi și nu

se supără când îl las neadăpat. Și șaua parcă-i crescută dintr-însul. Aista-i cal dintr-o viță aleasă. Se trage dintr-o iapă tot pinte-noagă, cu care m-am fudulit eu în tinerețile mele și la care s-a uitat cu mare uimire chiar Măria Sa Vodă Mihalache Sturza...

— Cum s-a uitat cu uimire, cucoane Ioniță? Era tot așa de slabă?

— Se-nțelege. Asta-i o poveste pe care aș putea să v-o spun, dacă m-ascuțați...

— Cum să n-ascuțăm, cucoane Ioniță? mai ales o poveste din vremea lui Mihai-Vodă Sturza!

— Și mai ales din vremea tinereților mele... răspunse răzeșul, serios. Pe vremea aceea, tot în acesta loc ne aflam, în preajma focurilor și a carălor cu must, cu alți oameni care acum-a-s oale și ulcele; și-n jurul nostru umbra Ancuța cealaltă, mama acesteia, care și ea s-a dus într-o lume mai puțin veselă. În vremea aceea stam eu năcăjit foarte, într-o zi, în ușa hanului, cu oala în mâna stângă și cu frâul iepei în dreapta... Și Ancuța cealaltă ședea ca și asta, tot în locul acela, răzămată de ușorul ușii, și asculta ce spuneam eu... Ce voi fi spus atunci nu știu, — au fost vorbe care au zburat ca și frunzele de toamnă...

Comisul Ioniță zâmbi fără veselie, în mustața-i tușinată și aspră, pe când noi toți cei de față, gospodari și cărăuși din Țara-de-Sus, ne așezam în juru-i pe butuci și pe proțapurile carălor, cu bărbiile înălțate și cu ochii rotunzi. Ancuța cea tânără sta în prag, răzămată de ușor; ș-o bătea soarele de toamnă pieziș, aurindu-i jumătate de obraz. În vale, aproape, sticlea Moldova printre zăvoaie, și departe se prevedeau munții, — talazuri de cremene sub pâcle albastre.

Calul cel slab al răzeșului, din coasta hanului, simțind tăcere în preajmă, necheză deodată subțire și rânji înspre noi ca un demon. Ancuța își întoarse ochii sprâncenați spre el, înfri-coșată și uimită.

— Aha! vorbi comisul; iaca așa râncheza și râdea și iapa cea bătrână... Acu' ea, cine știe, poate-i ochi ori dinte de lup, dar răsul ei tot trăiește, și se sparie de el altă Ancuță.

Cum vă spuneam, domnilor mei, eu stam aici în acest loc, gata de ducă, cu picioru-n scară. Și iaca, numai ce aud pocnind harapnic și duruind trăsura pe arcuri; și, când îmi înalț și-mi feresc capul, văd venind pe șleah o droșcă cu patru cai bulziș... Vine și se oprește la han, după rânduială. Și se coboară din ea boierul, ca să vadă ochii Ancuței, cum era datina.

Cum s-a apropiat, eu i-am închinat oala cu vin și i-am poftit sănătate. El s-a oprit în loc și s-a uitat zâmbind la mine și la iapă, și la oamenii care erau în preajma mea, și i-a plăcut închinarea. Era un boier mărunț la stat, cu barbă roșie rotunjită, și purta la gât un lanțug subțire de aur:

— Oameni buni, zice boierul acela; tare mă bucur că văd chef și voie bună în țara Moldovei...

— Și noi ne bucurăm, zic eu, că auzim asemenea vorbă. Asta plătește cât și vinul cel mai ales.

Atunci boierul a zâmbit iar și m-a întrebat pe mine de unde sunt și unde mă duc.

— Cinstite boierule, am răspuns; eu, de neamul meu, sunt răzeș de la Drăgănești, din ținutul Sucevii. Dar așezările mele sunt nestatornice și dușmanii mei au colți lungi și ascuțiți. Am o pricină, cinstite boierule, care nu se mai istovește. Am moș-tenit-o de la părintele meu dascălul Iona și tare mă tem c-am s-o las și eu moștenire copiilor mei, dacă m-a învrednici Dum-nezeu să-i am.

— Cum așa? a întrebat cu mirare boierul.

— Așa, precum spun. Căci pricina noastră de judecată a pornit, cinstite boierule, dinainte de Vodă Calimah. Ș-am avut infățișare și s-au dus la Divanuri rânduri de oameni, și s-au făcut cercetări și hotarnice, și s-au cerut mărturii cu jurământ,

ș-au murit unii din neamul nostru judecându-se și s-au născut alții tot pentru judecată, și iată, nici în zilele mele, nu s-a găsit încă dreptatea. Ba vrăjmașul cu care mă lupt mi-a mai tăiat cu plugul din ocina părintească doi stânjeni și cinci palme, lângă prisaca Velii. Ș-atunci, ridicând nouă plângere la isprăvnicie, iarăși n-am găsit milă, căci protivnicul meu, să nu vă fie dumnea-voastră cu supărare, e corb mare boieresc.

Dac-am văzut ș-am văzut, am mai coborât odată din coardă sacul cu hârțoagele și cu pecetele cele vechi, le-am mai slovenit și le-am ales, ș-am pus îndreptările pe care le socot neștirbite coala, lângă chimir, ș-am încălecat pe roaiba mea și de-acu' nu mă opresc decât la Vodă. Să-mi facă el dreptate!

— Cum se poate? s-a mirat iar boierul, mângâindu-și barba și jucând între degete lanțugul cel de aur. Te duci la Vodă?

— Mă duc! Ș-apoi dacă nici Vodă nu mi-a face dreptate...

Boierul a pornit a râde.

— Ei, și dacă nu ți-a face dreptate nici Vodă?...

Aici comisul Ioniță își coborî puțin glasul, dar Ancuța cea tânără, cum făcuse odinioară cealaltă, împungând într-o parte cu capul, întinse urechea și auzi ce trebuia să se întâmple dacă nici la Vodă n-ar fi găsit răzeșul dreptate. Dacă nici Vodă nu i-a face dreptate, atunci să poftească Măria Sa să-i pupe iapa nu departe de coadă!...

Când a rostit comisul vorba asta mare, fără înconjur, așa cum vorbesc oamenii la noi, în Țara-de-Sus, Ancuța și-a strâns buzele și s-a prefăcut că se uită cu luare-aminte în lungul șleahului...

— Când am spus eu vorba asta, urmă răzeșul, Ancuța cea de-atunci și-a dus răpede palma la gură și s-a făcut a se uita încolo, în lungul drumului. Iar boierul a prins a râde. Pe urmă s-a oprit, mângâindu-și barba și jucându-se cu lanțugul de aur.

— Și când socotești să te înfățișezi la Vodă? a întrebat dumnealui.

— Apoi, cinstite boierule, numai oala asta de vin s-o deșert întru slava Domniei Tale, pe urmă mă ridic în șa ca Alisandru Machidon și nu mă opresc decât la Ieși. Iar dacă vrei și Domnia Ta să guști roadă proaspătă de la Odobești, atunci a aduce Ancuța must roș într-o oală nouă și noi prea mult ne-om bucura, cucoane, de cinstea care ne-o faci...

Boierul s-a întors zâmbind către Ancuța cea de demult, care era ca și aceasta de sprâncenată și de vicleană, ș-a poftit o oală nouă de lut cu must roș din Țara-de-Jos. Eu, ca răzeș ce mă aflu, am cerut cu semeție să plătesc eu cinstea aceea ș-am și zvârlit patru parale în poala Ancuței...

După aceea boierul s-a suit în droșca lui cu arcuri și s-a dus.

Iar eu, încălecat precum am făgăduit, nu m-am oprit decât în târgul Ieșului, ș-am tras la un han, lângă biserica lui Lozonschi, peste drum de Curtea Domnească. Și a doua zi către amiază, spălat și pieptănat, m-am înfățișat cu inima bătând la poarta Curții.

Acolo dorobanțul mi-a pus șpanga între ochi. Și după ce-am spus ce durere am, a strigat spre odăi, ș-a venit dintr-acolo un oștean bătrân care m-a dus îndată într-o cămăruță din lăuntru curții, unde mi-a ieșit înaintea un ofițer tinerel și subțire, îmbrăcat numa-n fireturi și-n aur.

— Ce poștești dumneata, omule?

— Iaca așa ș-așa, — eu sunt comisul Ioniță, răzeș de la Drăgănești, ș-am venit la Vodă, însetat după dreptate ca cerbul după apa de izvor.

— Prea bine, a răspuns ofițerul cel tânăr. Vodă îți poate asculta chiar acuma plângerea. Lasă ici pălăria și intră pe ușa asta mititică. Dincolo, în odaia cea mare, ai să găsești pe Vodă ș-ai să-i spui lui ce te doare.

Atuncea mi-a năvălit sângele în ochi și mi s-au împainjenit vederile. Dar am strâns din măsele și mi-am ținut firea. Și deschizând ofițerul ușa cea mititică, am intrat într-o lumină mare, și, cum eram cu grumazul plecat, am zărit botforii de marochin ai lui Vodă și-am și căzut în genunchi. Și mă gândeam că la domn nou și tânăr trebuie să găsesc eu milă pentru supărările mele.

— Măria Ta, am strigat eu cu îndrăzneală; am venit să-mi faci dreptate!

Vodă mi-a răspuns:

— Scoală-te.

Auzind glasul, am ridicat ca-ntr-un fulger privirea, și-am cunoscut pe boierul de la han. Pe loc am înțeles că trebuie să închid ochii și să fiu înfricoșat. Mi-am plecat mai adânc fruntea, am întins mâna, am apucat poala hainei și-am dus-o la buze.

— Scoală-te! a zis iar Vodă, – și arată-ți îndreptările.

Când m-am ridicat în picioare, am băgat de samă că ochii boierului meu se încrețeau a râs ca și la han, când primise oala cu must roș din mânilor suflecate ale Ancuței. Scot cu îndrăzneală hârtiile din tașca de piele și i le întind, și încep a-i spune. Și-i spun eu despre toate valurile câte m-au bântuit, despre tot veninul cât l-am adunat în inima mea, și cât l-am moștenit de la morții mei. Și cetind Vodă hârtiile și plecându-și de aproape ochii pe pecetea de ceară, s-a înseninat și-a grăit cam pe nas:

— Bine, răzeșule, am să-ți fac dreptate. Are să meargă cu tine un al meu cu poruncă tare, să facă rânduială la Drăgănești.

Eu, când am auzit, am dat iar în genunchi și Vodă iar mi-a poruncit să mă scol. Apoi, cu ochii subțiați a zâmbet, m-a bătut pe umăr:

— Ei, dar dacă nu-ți făceam dreptate, cum rămânea?

